

Kauneimmat Joululaulut laulujen taustatiedot 2019

ARKIHUOLESI KAIKKI HEITÄ

Laulun kirjoittaja, Alpo Noponen, syntyi Rantasalmella 10.12.1862, valmistui opettajaksi Sortavalan seminaarista, toimi opettajana ensin Mäntyharjulla ja vuodesta 1894 Helsingissä. Noponen oli monipuolinen kirjallisuusmies, joka runojen lisäksi kirjoitti näytelmiä, novelleja sekä oppikirjoja. Hän toimitti myös Valistuksen Lastenlehteä ja Joulupukki -lehteä. Alpo Noponen kuoli Helsingissä 21.2.1927 (64-vuotiaana). ”Arkihuolesi kaikki heitä” -laulun Noponen kirjoitti kesäasunnollaan Inkoon Mäntylässä kesällä 1916. Se julkaistiin samana vuonna Joulupukki-lehdessä. Laulun ensimmäinen säkeistö käsittelee jouluun valmistautumista, toinen säkeistö joulun sanomaa ja merkitystä. Laulun on säveltänyt Leevi Madetoja.

EN ETSI VALTAA, LOISTOA

Sibeliuksen sävellystuotannossa joululauluilla on erityisasema, sillä ne on sijoitettu hänen sävellysluettelossaan opusnumeroon yksi. Viisi joululaulua op. 1-sarjan tunnetuin laulu on ”En etsi valtaa, loistoa”. Sen tekstin on kirjoittanut Sakari Topelius ja se on julkaistu vuonna 1887 Jul-Qvällen-lehden kannessa. Sibeliuksen säveltämänä se ilmestyi vuonna 1909 Sampo-lehdessä. Runon suomentajaa ei tänäkään päivänä tiedetä. On mahdollista, että suomennoksen olisi tehnyt Topeliuksen tyttärenpoika Mikael Nyberg. Sibelius sävelsi joululaulun pian sen jälkeen, kun hän vuonna 1904 oli muuttanut Järvenpään Ainolaan. Kun joululauluja tavallisesti säesti säveltäjämestari itse, asettui tätä laulua säestämään aina rouva Aino Sibelius. (Reijo Pajamo).

ENKELLAULU KAIKUU NYT

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-47) syntyi Hampurissa juutalaiseen perheeseen, joka sittemmin kääntyi protestanttisuuteen. Lahjakkaasta pojasta kehittyi huomattava säveltäjä, jonka laajaan tuotantoon kuuluu myös hengellistä musiikkia, mm. oratorioita. Hänen joululauluistaan ”Enkellaulu kajahtaa” (Hark! The Herald Angels Sing) on saavuttanut suuren suosion anglosaksisissa maissa. (Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja)

Niilo Rauhalan uusi käännös on painettu suomenkielisessä Ruotsin virsikirjassa, jonka Ruotsin kirkon kirkolliskokous hyväksyi vuonna 2002. Kirjan johdannossa sanotaan: ”Suomeksi käännettynä virsikirja voimistaa laulumme uusin äänin ja elävöittää sitä tuorein ilmaisutavoin.”

HEINILLÄ HÄRKIEN KAUKALON

Vuonna 1926 ilmestyi lauluviikko Varpunen, jonka oli toimittanut jyväskyläläinen opettaja Martti Korpilahti. Kokoelman erikoisuutena ovat muutamat ranskalaiset joululaulut, joiden Korpilahti uskoi tuottavan ”iloa Suomen koululaisille”. Lauluista tunnetuin on ”Heinillä härkien kaukalon”. Laulusta on tullut vuosien saatossa erittäin suosittu ja paljon käytetty. Kertosäe ”Enkelparven tie kohta luokse vie rakkautta suurinta katsomaan”, kertoo yksityiskohtaisesti joulun sanoman. ”Heinillä härkien kaukalon” -laulussa kerrotaan myös, mitä tapahtui jouluna syntyneelle Jeesus-lapselle (”Ristillä rinnalla ryövärin...”). (Reijo Pajamo)

HYVÄN JOULUN TOIVOTUS / WE WISH YOU A MERRY CHRISTMAS

Tämä iloinen englantilainen hyvän joulun toivotus on niitä perinteisiä lauluja, joita talosta toiseen kiertelevät musikantit tapasivat laulaa. Palkaksi he saivat jonkin kolikon tai maistiaisiksi leivonnaisia ja muita jouluherkkuja. (Tiedot kirjasta Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja, Warner/Chappell Music Finland Oy ja Suuri Suomalainen Kirjakerho Oy, Helsinki.)

ILOUUTINEN

Suomessa julkaistujen joululaulujen määrä kohoaa yli 3000:een. Vaikka uusia joululauluja syntyy joka jouluksi, vain harva niistä saavuttaa kansan hyväksymisen. Jaakko Löytyn ”Ilouutinen” on yksi näitä uusia joululauluja, jotka ovat vakiinnuttaneet asemansa suomalaiseen joululaulustoon. Jo usean vuoden ajan se on sisällytetty Kauneimpien Joululaulujen yhteislauluvihkoon. Laulun suosioon on vaikuttanut puhutteleva kertosäe sekä valoisa sävelmä. Kuulijakin tempautuu mukaan enkelkuoron ylistyslauluun, jonka riemullisessa duurisävelmässä on myös sopivasti suomalaisia mollimelodiikkaa. Jaakko Löytty sävelsi laulun 17-vuotiaana. (Reijo Pajamo)

JOULU JOKA PÄIVÄ

Tämä Joy Webbin joululaulu on hänen nimikkoyhtyeensä Joy Stringsin ohjelmistoa. 1970-luvulta peräisin olevaa laulua on meillä laulettu varsinkin uskonnollisten yhteisöjen piirissä, josta se on levinnyt yleisempään käyttöön.

JOULUKIRKKOON

Immi Hellén (1861-1937), Kuoreveden seurakunnan kanttorin tytär, suoritti elämäntyönsä Helsingissä, missä hän toimi kansakoulunopettajana yli 40 vuotta. Kirjoittaessaan vuonna 1898 joulurunon ”Kello löi jo viisi” Immi Hellén tuskin aavisti, millaisen suosion runo myöhemmin tulisi saavuttamaan. Tuohon suosioon on osaltaan vaikuttanut myös laulun mukaansa tempaava sävelmä, jonka on tehnyt R. Raala, oikealta nimeltään Berndt Sarlin (1886-1971). Hänen elämäntarinansa on kuin jännitysnäytelmä: ensin taidehistorian opiskelua yliopistossa, sitten siirtyminen näyttelijäksi, oman kustannusfirman perustaminen, sen jälkeen matkustaminen kauas etelään. Toimittuaan 10 vuotta hedelmäviljelijänä Etelä-Afrikassa Sarlin palasi takaisin Suomeen liikkeenharjoittajaksi (Radiotukku Oy). Vaihteleva elämäntapa ei kuitenkaan sammuttanut luomiskykyä, sillä Berndt Sarlin sävelsi yli 400 laulua. Niistä on yksi ylitse muitten - Kello löi jo viisi. (Reijo Pajamo)

JOULUPUU ON RAKENNETTU

”Joulupuu on rakennettu” -laulun on kirjoittanut Gustaf Oskar Schöneman (1839-1894), joka toimi pappina Jyväskylässä lähes 30 vuotta. Schöneman julkaisi 1870-luvulla Uuden Kuva-Aapisen, jonka loppuun hän lisäsi muutaman lasten laulun, niiden joukossa ”Joulupuu on rakennettu”, jonka nimenä oli Joulukuusi. Schöneman, joka käytti nimimerkkiä K. O. Kaunonen, oli intomielinen suomalaisuuden harrastaja. Lönnrotilta ja Snellmanilta saamansa vaikutteet hän toi esille niin oppikirjoissaan kuin myös hengellisissä ja kaunokirjallisissa teoksissaan. Seurakuntalaisten lahjoittama kultakello mukanaan Schöneman muutti v. 1894 Jyväskylästä Muolaaseen. Kirkkoherran virkaa hän ennätti hoitaa vain muutaman kuukauden ennen kuolemaansa (21.9.1894). (Reijo Pajamo)

JOULUYÖ, JUHLAYÖ

Pastori Joseph Mohr valmisteli jouluaattona vuonna 1818 saarnaa jouluyön messua varten. Valmistelu keskeytyi, kun pastoria pyydettiin siunaamaan miilunpolttajan perheeseen syntynyttä lasta. Nähdessään vastasyntyneen lapsen pastori Mohr koki todeksi ne sanat, jotka hän hetki sitten oli lukenut jouluevankeliumista ”Teille on tänä päivänä syntynyt Kristus, Herra”. Palattuaan kotiinsa pastori kirjoitti joulurunon ”Jouluyö, juhlayö”. Oberndorfin kyläkappelin urut olivat menneet rikki, joten jouluyön messu oli toimitettava ilman urkuja. Messuun kokoontunut seurakunta yllättyi, kun pastori Joseph Mohr ja urkuri Franz Gruber esittivät kaksiaänisesti, kitaran säestyksellä laulun ”Jouluyö, juhlayö”. Tätä maailman kauneimmaksi sanottua joululaulua on Suomessa laulettu 1880-luvulta lähtien. Laulun on suomentanut Gustaf Oskar Schöneman (1839-1894). (Reijo Pajamo)

KILISEE, KILISEE KULKUNEN

Tiliseb, tiliseb aisakell on virolainen joululaulu, jonka Leo Virkhaus sävelsi Julius Onengon sanoihin vuonna 1934. Suomeksi laulun on riimitellyt Aukusti Simojoki. Virolaisten arvioiden mukaan Kilisee, kilisee kulkunen tunnetaan vähintään 70 maassa. Lastenkirjailija ja runoilija Julius Oengo (kirjailijanimi J. Oro) syntyi vuonna 1901 Hiidenmaalla. Hänet tietävästi teloitettiin Paldiskissa elokuussa 1941. Säveltäjä Leo Virkhaus syntyi kuuluisaan Wirkhausien muusikkosukuun vuonna 1910 Tartumaalla. Hän pakeni vuonna 1944 Saksaan ja edelleen Yhdysvaltoihin, jossa kuoli vuonna 1984. Koska tekijät eivät ole voineet valvoa oikeuksiaan, joululaulua on julkaistu myös kansansävelenä.

KUN JOULU ON

Tästä laulusta voisi leikillisesti käyttää ilmaisua ”Savon joululahja Suomen kansalle”. Laulun on kirjoittanut Rantasalmella syntynyt Alpo Noponen ja säveltänyt Heinävedellä syntynyt Otto Kotilainen. Otto Kotilainen (1868-1936) valmistui opettajaksi Jyväskylän seminaarista vuonna 1891, Alpo Noponen (1862-1927) puolestaan Sortavalan seminaarista vuonna 1887. Kotilainen jatkoi opintojaan Helsingin musiikkiopistossa opettajanaan mm. Jean Sibelius. Lisäksi hän toimi Helsingissä suomenkielisten kansakoulujen laulunopettajana pääpaikkanaan Tehtaankadun kansakoulu, jossa opettajana oli myös Alpo Noponen. Kahden savolaisen yhteistyönä syntyi monta laulua. Niistä tunnetuin on ”Kun maass’ on hanki”, joka julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1901 Joulupukki-lehdessä. (Reijo Pajamo)

KUULUI LAULU ENKELTEN

Rooman piispa Telesphorus määräsi vuonna 129, että Herramme ja Vapahtajamme syntymän pyhänä yönä kaikkien oli juhlallisesti laulettava enkelien hymniä Gloria in excelsis Deo, josta täten tuli kristillisen kirkon ensimmäinen joululaulu. Sävelmästä on lukuisia muunnelmia, joista tämä ranskalaista alkuperää oleva tunnetaan parhaiten mm. anglosaksisissa maissa. (Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja)

MAA ON NIIN KAUNIS

Tanskalainen kirkkoherra Ferdinand Fenger ihastui 1850-luvulla saksalaiseen lähetyslauluun, etenkin sen sävelmään. Fenger oli saanut tietää, että sävelmä oli vanha pyhiinvaeltajien hymni 1200-luvulta. Niinpä hän pyysi hyvää ystäväänsä, lehtori B. S. Ingemannia kirjoittamaan lauluun uudet sanat. ”Maa on niin kaunis” (Dejlig är jorden) kuvaa koko ihmiskuntaa matkalla kohti paratiisia. Laulun suomenkielisenä nimenä on alusta asti ollut Toivioretkellä. Tanskalainen joululaulu on otettu myös suomenkieliseen virsikirjaan. Virsikirjakomitea ehdotti, että laulun ensimmäiseen säkeistöön palautettaisiin alkuperäinen ajatus ”Miespolvet vaihtuvat vuorollaan”, mutta kirkolliskokous halusi säilyttää laulun Hilja Haahden suomentamassa muodossa, jossa vastaava kohta kuuluu ”Mies polvet vaipuvat unholaan”. (Reijo Pajamo)

MARIAN POIKA

Jester Hairston on amerikkalainen kuoronjohtaja ja säveltäjä, joka on säveltänyt ja sovittanut musiikkia mm. elokuvien taustakuoroille. Hairstonilla on klassisen musiikin tausta, mutta useissa hänen sävellyksissään on selviä vaikutteita afro-amerikkalaisista spirituaaleista ja kansanmusiikista. Hairstonin ystävä Harry Belafonte on tehnyt tästä laulusta unohtumattoman levytyksen. (Tiedot kirjasta Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja, Warner/Chappell Music Finland Oy ja Suuri Suomalainen Kirjakerho Oy, Helsinki.)

ME KÄYMMME JOULUN VIETTOHON

Laulun kirjoittaja Mauno Isola (1889-1945) toimi maanviljelijänä Hausjärvellä. Hän harrasti runoutta ja musiikkia laulaen mm. helsinkiläisessä mieskuorossa Laulu-Miehet. Kun kuoronjohtajaksi tuli v. 1933 maisteri Martti Turunen, näytti Isola hänelle kirjoittamia joulurunoja. Niistä Turunen sävelsi yhden ”Me käymme joulun viettohon” v. 1934. Runon lähtökohtana lienee ollut ajatus Jeesuksen, joulun lapsen, orpoudesta keskellä syntymäpäivänsä materialistista markkinatouhua. Vaikka runo on kirjoitettu 1930-luvun pulavuosina, siinä heijastuu voimakkaana jo joulun maallistuminen. Joulun sanoma, Jeesus-lapsen syntymä, jää usein huomaamatta (Laps’ hankeen hukkuu, unhoittuu”). (Reijo Pajamo)

PIENI LIEKKI

Pekka Simojoki on maamme keskeisimpiä hengellisen nuorisomusiikin säveltäjiä, jonka tuotannossa on mm. gospelmessuja ja -musikaaleja. Monet hänen lauluistaan ovat saavuttaneet pysyvän aseman hengellisessä musiikissamme ja päätyneet mm. nykyiseen virsikirjaan. Simojoki tekee paljon yhteistyötä sanoittaja Anna-Mari Kaskisen kanssa, mutta kirjoittaa tekstejä myös itse, kuten tähän Tulkoon joulu -nimiseen lauluun. (Kirjasta Suuri Toivelaulukirja-Joululauluja) 'Pieni liekki' tehtiin osaksi koululaisille suunnattua laulukokoelmaa nimeltä 'Jumis'. Se sisältää lauluja koulujen erilaisiin jumalanpalveluksiin ja Pieni liekki päättyi osaksi adventtilauluja. Sävel on Simojoen arkistojen hedelmää, pieni kaunis teemanpätkä, joka oli raakaversiona odottanut aikaansa. (Pekka Simojoki)

RIEMUITSE, MAA!

Maailmalla hyvin tunnetun joululaulun *Joy to the world* tekstin on kirjoittanut englantilainen virsirunoilija ja teologi Isaac Watts (1674-1748). Runo pohjautuu Psalmiin 98. Laulu julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1719 Wattin kokoelmassa *The Psalms of David: Imitated in the language of the New Testament, and applied to the Christian state and worship*. Watts kirjoitti sanat virreksi, joka pikemminkin kirkastaa Kristuksen toista tulemistä aikojen lopussa, eikä niinkään Hänen ensimmäistä tulemistaan. Vain runon jälkipuoliskoa käytetään edelleen tänä päivänä.

Vuonna 1839 amerikkalainen kirkkomuusikko ja säveltäjä Lowell Mason (1792-1872) muokkasi ja sovitti musiikin Wattsin sanoihin vanhempaa melodiaa käyttäen. Tämän melodian uskottiin olevan G. F. Händelin (1685-1759) säveltämä, sillä kertosakeen aihe (Soi laulu taivainen...) toistuu myös Händelin Messias-oratorion orkesterin alkusoitossa ja resitatiivin *Comfort ye* säestyksessä. Ensimmäiset neljä nuottia ovat samat kuin kuoro-osuuksien *Lift up your heads* ja *Glory to God* alut. Händel ei kuitenkaan säveltänyt sävelmää kokonaan. 1900-luvun lopulta lähtien *Joy to the world* on ollut Pohjois-Amerikan eniten julkaistu joululaulu. Suomalaiset sanat on tehnyt uudempaan versioonsa runoilija Anna-Mari Kaskinen.

SYDÄMEENI JOULUN TEEN

Kassu Halonen ja Vexi Salmi ovat kirjoittaneet menestyskappaleita iskelmälaulajille, mm. Kirkalle. Laulujen tunnelmat ovat liikkuneet laajalla alalla. Tämän tunnelmallisen joululaulun ovat levyttäneet mm. Vesa-Matti Loiri (1988) ja Arja Koriseva (1991). (Suuri Toivelaulukirja – Joululauluja)

SYLVIAN JOULULAULU

Yleisradio järjesti 1960-luvulla kuuntelijoiden kesken kilpailun siitä, mikä on kaunein joululaulu Suomessa. Voittajaksi selviytyi "Sylvian joululaulu", jonka on kirjoittanut Sakari Topelius ja säveltänyt iisalmelainen kulttuurin monitoimimies Karl Collan (1828-1871). Sakari Topeliuksen laajaan runotuotantoon kuuluu mm. kolme Sylvian laulua, joista nro 1 "Sylvian joululaulu" on Martti Korpilahden suomentamana tullut tutuksi laajoille piireille. Vuonna 1854 ilmestyi runokokoelma *Ljungblommor* kolmas osa. Kokoelma 9. runo on nimeltään "Sylvias hälsning från Sicilien" ja Topelius on päivännyt sen 24.12.1953. Topeliuksen Sylvia-laulut syntyivät vuosina 1852-55, jolloin hän oli tukevasti Suomen kamaralla eikä suinkaan etelässä, Sisilian auringon alla. Topeliukselle nuo vuodet olivat raskaita ja hän koetti hukuttaa surunsa runoihin, joissa hän käsitteli luonnonaiheita. Vapaus oli Topeliukselle hyvin läheinen ja rakas asia. Monissa Sakari Topeliuksen

runoissa esiintyvä Sylvia kuuluu kerttusiin. Laulussa on aito kuvaus muuttolintujen maailmasta, mutta se voidaan myös ymmärtää symbolisesti. Häkkiin sidottu lintu on Suomi, joka on vangittuna suureen tsaarin valtakuntaan mutta saa silti elää itsenäistä (autonomista) elämää. Jouluna se voi yhtyä riemulauluun ja unohtaa murheet. Collanin säveltämä ”Sylvian joululaulu” säilyi kauan aikaa lähinnä yksinlauluna. Collan oli pienten laulujen taitaja, synnynäinen melodikko, joka koko elämänsä ajan pysyi tyylilleen uskollisena. Tiedot kirjasta Taas kaikki kauniit muistot (toim. Reijo Pajamo)

TAIVAS SYLISSÄNI

Laulun säveltäjä, Carola Häggkvist, kertoo joululevynsä *Jul i Betlehem* kansilehdessä: ”Minulla oli melodia, joka etsi oikeaa paikkaansa. Tiesin, että se kertoo Mariasta ja sanoin Erikille (levyn tuottaja Erik Hillestad), että ehkä se on Marian kehtolaulu Jeesukselle. Erik muotoili tekstin kaikista Marian kysymyksistä – nuoren nasaretilaisen tytön, joka joutui yllättäen keskelle mysteeriä ja tapahtumia joiden laajuudesta hän saattoi vain aavistella.”

Laulun käänsi suomeksi Pia Perkiö ja Taivas sylissäni julkaistiin Suomen Lähetysseuran samannimisellä joululevyllä vuonna 2001. Sen herkästä tulkinnasta vastaa Maria Laakso. Sittemmin Carolan laulu tuli tunnetuksi suurelle yleisölle Katri Helenan esittämänä, eri sanoituksella.

TULKOON JOULU

Laulun kirjoittaja ja säveltäjä, Kemissä syntynyt Pekka Simojoki (1958-) tunnetaan monipuolisena muusikkona, messujen ja monien hengellisten laulujen säveltäjänä. Pekka Simojoki vietti osan lapsuus- ja nuoruusvuosistaan Namibiassa, missä hänen vanhempansa toimivat lähetystyössä vuosina 1963-1974. Ensimmäiset sävellyksensä hän teki jo 13-vuotiaana. Simojoesta tuli ’julkis’ vuonna 1981, jolloin kantaesitettiin hänen säveltämänsä Afrikkalainen gospelmessu, jota voidaan pitää eräänlaisena tapauksena suomalaisessa kirkkomusiikissa. Afrikkalainen gospelmessu synnytti uudenlaisen liturgisen liikkeen, joka sai vastakaikua etenkin nuorison keskuudessa.

Seuraava merkkipaalu Simojoen sävellystuotannossa oli Suomen Lähetysseuran 125-vuotisjuhlille 1984 sävelletty musikaali Liekit. Sitä seurasi Meidän messu (1985), josta kaksi laulua, Siunauslaulu ja Saarnalaulu, otettiin vuoden 1986 virsikirjaan. Myöhemmistä sävellyksistä mainittakoon Hiljaisuuden messu, Opiskelijamessu, Nuotiomessu, Pyhiinvaeltajan messu, gospelatorio Suola, sekä musiikinäytelmät Huuto ajasta, Huhu ja Europaeus.

Monet Simojoen sävellykset ovat syntyneet Anna-Mari Kaskisen runoihin. Heidän yhteistyön tuloksena on syntynyt laaja joukko lauluja, joista monet lukeutuvat edelleenkin hengellisen musiikin 10 kärjessä -joukkoon. Simojoki on tehnyt myös laajoja esiintymiskiitueita perustamiensa yhtyeiden ja musiikkiryhmien (Alabasteri, Jakaranda, Exit ja EtCetera) kanssa.

1980-luvulla sävelletyllä Tulkoon joulu -laululla on erityisasema Pekka Simojoen sävellystuotannossa siksi, että hän on kirjoittanut myös laulun tekstin. Simojoesta tuntui, että vaikka joulusta oli jo kaikki sanottu ja kirjoitettu, niin paluu lapsuuden joulumaisemaan synnytti kuitenkin uuden tekstisisällön. Laulu on tekijänsä mukaan ajatusten virta, eräänlainen sukellus lapsuusvuosien jouluihin, kuva siitä, mitä lauluntekijä haluaisi jouluna tehdä. Tulkoon joulu -laulun voittokulku alkoi kun se julkaistiin Kauneimmat Joululaulut -tapahtuman yhteislauluvihkossa ja nuoren seurakunnan veisukirjassa. Simojoen sävelmä on yksi viime vuosien kauneimpia joululauluja, jota esitetään paljon myös yksinlauluna. (Reijo Pajamo: Joululaulujen kertomaa)

TÄHTI TÄHDISTÄ KIRKKAIN

Tähti on halki vuosisatojen ollut joulun tärkeimpiä symboleja. Kassu Halonen, Kisu Jernström ja Vexi Salmi tuovat sen tässä laulussa jälleen kerran nykypäivään. Laulun levytti vuonna 1988 Vesa-Matti Loiri, ja nyt se kuuluu myös monien muiden artistien jouluohjelmistoon.

VARPUNEN JOULUAAMUNA

Otto Kotilainen (1868-1936) tunnetaan musiikkipiireissä lähinnä yksin- ja kuorolaulujen säveltäjänä. "Heinäveden Otto Suuri" valitsi itselleen aluksi hyvin porvarillisen ammatin. Hän valmistui kansakoulunopettajaksi, mutta myöhemmin opiskeli Helsingin Musiikkiopistossa opettajinaan mm. Martin Wegelius ja Jean Sibelius. Sakari Topelius menetti yhden tyttäristään ja molemmat poikansa aivan pieninä. Pojista nuorempi, Rafael, kuoli isän syliin ollessaan vasta vuoden ikäinen. Tämä pienokaisen yllättävä poismeno on esiintynyt Topeliuksen muutamassa runossa. Näin on myös runossa "Varpunen jouluaamuna". Suomenoksessa puhutaan "veljestä, joka tuli taivahasta". Ruotsinkielisessä alkutekstissä vastaava kohta kuuluu: "Jag är din lilla bror, som dog bort i våras". Sakari Topelius kirjoitti runon 1859. Se julkaistiin samana vuonna ruotsinkielisen EOS-lehden joulunumerossa. (Reijo Pajamo)